

Vizuální kultura

Rekapitulace témat - zkušební otázky

Podklady pro zkušební otázky jsou dohledatelné v prezentacích a (pod)kapitolách příručky *Studia vizuální kultury* (=SVK) M. Sturken a L. Cartwright. Pro rekapitulaci pojmů slouží glosář (SVK, s. 423-454).

1) Úvod do vizuální kultury prezentace VK01

- a) rozdíl mezi pojmy výtvarné umění a vizuální kultura
- b) teorie vizuální kultury: předmět a metody, rozdíly v pojetí
- c) lingvistický a obrazový/ikonický obrat
- d) rozšiřování předmětu dějin umění v 19. a 20. století
- e) problém zobrazení v reflexi E. H. Gombricha
- f) koncept „nevinného oka“ a jeho kritiky
- g) Beltingova antropologie obrazu
- h) formy reflexe vizuální kultury a příklady „prehistorie“ vizuálních studií
- i) výtvarná díla reprodukována na snímcích 7-8, 10, 12, 15-18
- j) tři ideje obrazové racionality dle A. Gehlena
- k) tři způsoby vizuální reprezentace reality dle N. Mirzoeffa
- l) pravda vizuálního zobrazení od I. Kanta po A. C. Danta
SVK, s. 22-26
- m) otázka reprezentace

2) „Pravdivý obraz“

Otisk skutečnosti v malířství a sochařství
prezentace VK02

- a) teorie mimesis
- b) odlišení zobrazení a obrazu
- c) veristické postupy v malířství 19. a 20. století
- d) ústřední otázka Beltingovy antropologie obrazu: vztah médium – obraz – tělo
- e) „otisk skutečnosti“: posmrtné masky, skiografie, obraz neudělaný lidskou rukou, hypotéza o využití projekčních optických pomůcek v malířství
- f) výtvarná díla reprodukována na snímcích 1, 4, 7-15, 18-21

Zobrazení prostoru a optické iluze
prezentace VK04

- g) definice perspektivy, uplatnění euklidovské perspektivy ve výtvarném umění, k tomu: výtvarná díla na snímcích 1-7
- h) různé druhy perspektivy (m. j. atmosférická perspektiva, anamorfóza), k tomu: výtvarná díla na snímcích 8-10, 14-17
- i) perspektiva jako symbolická forma a prostředek k ovládnutí světa (dílo: sn. 18)
- j) perspektivní iluze
- k) optické iluze založené na vztahu figury a pozadí, k tomu: vyobrazení na snímcích 19-22, 26-28
- l) reverzibilní obrazy (viz snímky 24-25)
SVK, s. 149-186
- m) realismus a perspektiva

3) Teorie fotografického a filmového obrazu

prezentace VK03

- a) počátky fotografie (camera obscura, daguerrotypie, kalotypie, stereoskopie)
- b) fotogenie a možnosti jejího dosažení
- c) teorie fotografie: Ch. Baudelaire, W. Benjamin, R. Barthes, S. Sonntagová, H. Belting
- d) rozšíření média – éra humanistické a reportážní fotografie a její závěr
- e) fotografie a skutečnost (snímky 2, 29-32)
- f) soutěžení fotografie a malířství (piktorialismus, fotorealismus), intermediální obrazy
- g) výtvarná díla reprodukováná na snímcích 9-25, 33-38, 40-41

SVK, s. 26-36

- h) mýtus fotografické pravdy, obrazy a ideologie

SVK, s. 191-226

- i) vizuální technologie (sekvence a pohyb)
- j) kopie, mechanická reprodukovatelnost a aura díla, jejich politická dimenze
- k) kopie, vlastnictví a autorská práva
- l) práce s obrazy získanými analogovou a digitální kamerou

SVK, s. 321-326

- m) postmoderní filmová animace

4) Specifické elementy vizuality

Nauka o barvách

prezentace VK06

- a) nauka o barvách od antiky po 19. století
- b) empirické dělení barev (odstín, sytost, světlost), barevná koule Ph. O. Rungeho, primární, druhotné a terciární barvy
- c) paobraz a simultánní kontrast
- d) Umění barvy J. Ittena, rozdělení barevných kontrastů
- e) rovnovážné proporce barev podle A. Schopenhauera
- f) analogie kolorismu a hudby
- g) výtvarná díla reprodukováná na snímcích 8, 10, 12, 14, 21-32

"Vizuální jazyk" a nonverbální komunikace

prezentace VK05

- h) obrazová písma
- i) obřadná gesta v křesťanství a buddhismu, výsměšná gesta
- j) využití gest v malířství a sochařství – snímky 3, 7, 10-11
- k) Warburgův obrazový atlas Mnemosyné
- l) nonverbální a modifikovaná verbální komunikace
- m) zkoumání duševních vlastností lidí prostřednictvím tělesných znaků

SVK, s. 358-366

- n) využití fotografie v kategorizačních vědách

5) Dichotomie vysokého a nízkého, ideje-formy a hmoty

„Vysoké a nízké“ ve vizuální kultuře

prezentace VK07

- a) vznešené jako filosofická a estetická kategorie – díla na snímcích 2, 4, 5
- b) posvátný prostor a podoby numinózního (R. Otto, M. Eliade, díla na sn. 6-12)
- c) „vysoké umění“ avantgard a jeho situace ve 40. letech
- d) pop art a příbuzné tendence v postmoderně – díla na snímcích 15-18, 26

- e) periferní oblasti architektury v perspektivě postmodernismu (R. Venturi aj.)
  - f) periferní oblasti výtvarné kultury (*Nejskromnější umění* J. Čapka, *Chatařství*)
  - g) „preventivní kýč“ (R. Scruton)
SVK, s. 304-308
  - h) „kulturní jamming“ v antireklamě
Idea ve výtvarném umění /prezentace VK08/
    - i) umění jako spojení techné a inventio
    - j) konceptuální umění v širším smyslu (od manýrismu) a programově konceptuální umění
    - k) výtvarná díla reprodukována na snímcích 5-19
    - l) umělecké dílo utvářené interpretací (A. C. Danto)
- 6) Teorie architektury a urbanismu
prezentace VK09
- a) antická a renesanční teorie architektury
  - b) otázky stylu a urbanismus v 19. století, koncept zahradních měst
  - c) modernistická a postmoderní teorie architektury (snímky 14-16, 19-23)
  - d) odcizení (snímky 17-18) a existenciálně-fenomenologická teorie architektury
SVK, s. 341-347
  - e) postmoderní prostor, geografie a konstruované prostředí
- 7) Skopofilie/voyeurství, genderové role a jejich feministická kritika
prezentace VK 10
- a) motiv „nahé pravdy“ u G. L. Berniniho, Gustava Klimta a jiných umělců
  - b) tradice zobrazení aktu, vztah umění a pornografie (snímky 1, 5-12)
  - c) koncept pohledu (the gaze)
  - d) feministické teorie: Linda Nochlin, Laura Mulvey, Patricia Mathews
  - e) proměny chápání genderové identity ve výtvarném umění, filmu a reklamě
SVK, s. 117-143
  - f) podmíněný pohled a změny v jeho pojetí
- 8) Virtuální realita a simulakra, kritika masmédií
prezentace VK11
- a) definice virtuality, „virtuální starověk“
  - b) simulace a simulakra podle Jeana Baudrillarda
  - c) modernistické a postmoderní vizuální citace a variace
  - d) kritika televize (G. Anders, N. Postman) a situace médií v postindustriální společnosti (M. McLuhan, L. Manovich)
  - e) virtuální těla a jejich kritika podle Antropologie obrazu Hanse Beltinga
SVK, s. 229-264
  - f) média v každodenním životě a oběh obrazů
SVK, s. 313-316
  - g) postmoderní simulace